

ПОХОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ:
ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ

Ф.М. Проданюк, кандидат історичних наук, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: теорія, етнос, нація, концепція, історіографія

Питання походження українського народу протягом декількох століть залишатися однією із найбільш суперечливих та дискусійних проблем у вітчизняній та зарубіжній історіографії. Його активне обговорення розпочалося з другої половини ХІХ ст. і продовжується до наших днів. В останні роки дана проблема набула не лише наукового, але й політичне значення. Однією із причин загострення обговорення цієї проблеми стала активізація спроб Російської Федерації підпорядкувати собі Україну. Для обґрунтування своїх агресивних дій керівництво Росії намагається різними методами довести, що українського народу не існує [1, с. 2-3]. Саме тому аналіз проблем дослідження українського етносу є дуже важливою науковою темою, яку вітчизняним вченим конче необхідно продовжувати вивчати [2, с. 12].

Сучасні дослідники визначають актуальність дослідження цієї проблеми такими завданнями: а) необхідністю аналізу та систематизації нагромаджених знань про походження українців з метою кращого пізнання національної історії; б) недостатнім розробленням і вивченням проблематики українського етногенезу у вітчизняній історіографії; в) потребами визначення панівних концепцій походження українців та утвердження в суспільній свідомості загальноновизнаної та науково обґрунтованої концепції етногенезу [1, С. 3].

Автори дослідження підтримують запропоновану О.В. Шакуровою періодизацію історіографічного вивчення питань походження українського народу. Перший: 90-і рр. ХІХ ст. – 60-і рр. ХХ ст. Його в свою чергу прийнято розділяти на два підперіоди:

1.1. Кінець ХІХ – початок 1920-х рр. В ці роки вітчизняна історична наука набуває власної позиції. Важливе місце в ній займає наукова діяльність відомого українського вченого М.С. Грушевського. Серед його праць особливе місце належить роботі «Звичайна схема «руської» історії й справа раціонального укладу східного слов'янства». Характерною особливістю даного підперіоду слід вважати те, в цей час не було ще ні однієї спеціальної історіографічної роботи присвяченої проблемам походження українського народу [1, с. 6].

1.2. Середина 1920-х – 1960-ті рр. Дана проблема стала дискусійною. До найвідоміших праць даного періоду слід віднести монографію М. Брайчевського «Походження Русі», в якій учений намагався розробити загальноприйняту теорію етногенезу, з допомогою котрої можна було

дослідити виникнення будь-якого народу. Автор розглядав також історіографію проблеми походження слов'янських народів, зокрема й українського. Поза межами УРСР увага більшості українських дослідників була присвячена критиці концепції давньоруської народності [1, с. 6].

Другий історіографічний період (1970-ті – початок 1990-х рр.) в значній мірі мав суперечливий характер. Головна увага радянської історіографії була зосереджена на критиці так званого «українського буржуазного націоналізму» в науці. Зокрема, К. Гуслистий у статті «Про буржуазно-націоналістичні перекручення у дослідженнях етногенезу українського народу» [3] критично проаналізував погляди на походження українців М. Грушевського та українських дослідників, що проживали за кордоном [1, с. 6-7].

Третій історіографічний період (перша половина 1990-х рр. – XXI ст.) – це початок наукового вивчення даної проблеми. [1, с. 6-7]. Питання етногенезу українського народу в незалежній Україні досліджують Я. Ісаєвич, Л. Залізник, В. Баран, П. Толочко, А. Телегуз, В. Юрченко, Ю. Кириченко, К. Івангородський, Ю. Фігурний, П. Кононенко, О.В. Шакурова та інші.

Вітчизняні вчені виділяють такі теорії походження українського народу: «Сучасні концепції доісторичного походження українського етносу», «Концепції ранньосередньовічного походження українців Михайла Грушевського та Любомира Терлецького», «Концепції ранньосередньовічного походження українського етносу у дослідженнях сучасних українських вчених», «Етногенетичні концепції українських радянських дослідників (50-ті рр. ХХ ст. – 1991 р.), «Концепції пізньосередньовічного етногенезу сучасних вітчизняних дослідників» [1, С. 13-19].

Аналіз історіографії походження українського етносу налічує значну кількість наукових досліджень. Однак ще й сьогодні існує значне коло питань, які потребують продовження вивчення даної проблеми. В останні роки вона переросла з суто наукової проблеми в важливе політичне питання.

Список використаних джерел

1. Шакурова О.В. Походження українського народу в історіографічному дискурсі кінця ХІХ – початку ХХІ ст. – На правах рукопису. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.06 – історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. – ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», Переяслав-Хмельницький, 2016. 20 с.
2. Фігурний Ю. С. Фаховий аналіз проблеми походження українців і професійне вивчення українських етнічних, націєтворчих і державотворчих процесів вченими відділу української етнології ННДІУ МОН України в кінці ХХ – на початку ХХІ століть. К., ННДІУ. 2011. 142 с.

3. Гуслистий К. Про буржуазно-націоналістичні перекирення у дослідженнях етногенезу українського народу / К. Гуслистий // Народна творчість та етнографія. 1971. № 1. С. 41-51.

УДК 911.3

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

Л. І. Котик, асистент кафедри економічної і соціальної географії
Львівський національний університет імені Івана Франка

Ключові слова: креативна індустрія, трансформація господарства, потенціал території, Львівська область.

Функціонування господарства Львівської області відбувається в умовах нової нормальності (new normal) сформованої як проблемами глобального розвитку так і зтяжною трансформацією економіки держави, «коронавірусним холодом» [1], війною. Новітні виклики вимагають пошуку швидких й ефективних шляхів подолання соціально-економічної кризи та означення точок зростання секторів і видів економічної діяльності, що зможуть ефективно реалізувати наявний працересурсний, природно-ресурсний, безпековий потенціали, переваги економіко-географічного розташування [5], напрацювання перспективних планів розвитку громад області тощо. Вагому роль відіграє креативна індустрія, яка дає змогу генерувати засобами креативного вираження додаткову вартість на місцях та є запорукою як реалізації конструктивної творчо-створюючої складової працересурсного потенціалу області так і драйвером становлення четвертинного, а в перспективі й п'ятеринного сектора господарства області. Перевагою креативної індустрії є формування бренду регіону на постіндустріальному етапі розвитку господарства; опора на когорту високоінтелектуального, конкурентоздатного, мобільного самозайнятого населення; орієнтація на екологічне ставлення до природного і культурного довкілля.

Креативна індустрія Львівської області диверсифікована. Вона представлена як уже сформованими так і новими секторами [2-4]. До сформованих секторів, що активно розвиваються варто віднести перформативні види мистецтва («Львівський академічний театр ім. Леся Курбаса», «Львівський академічний духовний театр «Воскресіння» та ін.), образотворче мистецтво (галереї: «Зелена канапа», «IconArt», «Дзига», «Музей ідей» та ін.), ремесла (різьблення на деревині, виготовлення дерев'яних іграшок – м. Яворів; гончарство – с. Гавареччина; килимарство – м. Глиняни тощо), культурну спадщину (оцифрування архівів Центрального державного історичного архіву (м. Львів), архівів ЛНУ ім. І. Франка; розроблення 3-D моделей історичної частини м. Львова і